

študiji o Trubarju, in sicer eno izpod peresa dr. Ivana Prijatelja, drugo izpod peresa dr. Ivana Merharja.

Grof Krsto Franjo Frankopan († 1671) kot slovenski pisatelj. V rokopisni ostalini tega hrvatskega plemiča, ki je v mladi dobi tridesetih let kot zarotnik proti cesarju Leopoldu I. hkratu s Petrom Zrinjskim v Dunajskem Novem mestu izgubil glavo, se je poleg italijanskih in hrvatskih pesmi našel tudi komad slovenskega prevoda Molièrejeve drame „George Dandin“, pisan lastnoročno od Frankopana samega (4 rokopisne strani in nekoliko vrst na peti strani). Francoski izvirnik je izšel leta 1669., in ker je Frankopan bil usmrčen že 30. aprila 1671. l., je prevod iz dobe 1669–1671 ter je nastal pač tiste mesece, ki sta jih Frankopan in Zrinjski pred svojo deportacijo v D. Novo mesto prebila na Dunaju v zasliski. Sredi stavka neha prevod; še je pisano ime osebe, ki naj bi govorila, a nato nič več. Zatvor je očitno ustavil pero! — Prevod ni narejen po nemškem prevodu, ki je izšel leta 1670, marveč po francoskem izvirniku, in Frankopan ni le pisec rokopisa, marveč nedvomno prevajatelj, avtor sam; manuskript ni čisto pisanje, torej kak prepis, marveč očitno baš koncept z mnogimi popravami, ki kažejo, kako je delo nastajalo. Hrvatskega velikaša in pisatelja, gospoda trsatskega, smemo torej staviti na čelo posvetne slovenske dramatike. Tesni stiki hrvatskega plemstva s slovenskimi deželami so bili v dobi turške sile, ko sta intimno občevala tudi Pavel Vitezović in Valvasor, čisto naravni; posebe je imela rodbina Frankopanov posestva tudi na Slovenskem (v Brežicah). Seveda Frankopanov jezik glasoslovno ni enovit: hrvatski sledovi se vidijo mnogo bolj že v Frankopanovi pesmi „Fratr putnici v „Gartlicu“. — Ta zanimivi prevod je sedaj objavil T. Matić v „Archiv für slav. Philologie“ (XIX, str. 529–549) in objavo spremil z razpravo, katere glavne misli podajemo tu. Očitno bi — misli Matić — vsa veseloigra ne bila spisana v slovenskem jeziku; vloga ljubimca je Frankopan odkazal „žlahtnemu gospodu z horvackega ursaga“ in bi prevod spadal med tiste komedije, kjer se iztiče lokalno zbadanje (prim. v Držićevih komedijah Kotoranina poleg Dubrovčanina ali v narodni pesmi v „Ravbarju“ zasmehovane Štajerce in Korošce poleg Kranjcev!) „George Dandin“ je slovenski „Jarne“, naduti smešni plemič Sotenville najbrž ne brez namena nemški „Hozenbosser“. Frankopan je veseloigro hotel popolnoma lokalizirati; imenuje Višnjo goro in Rogatec: Kranjska, Štajerska, Hrvatska, eno kólo!

Dr. Fr. Ilešič.

Gorski Venec je pesnitev, ki je človek ne sme le čitati, ki jo mora marveč tudi študirati. Zato je tudi pri Srbih doslej mnogokdo bolj govoril o njegovi veličini, nego je bil uverjen po lastnem spoznanju; zlasti slabo sta prošli poetska in filozofska stran pesnitve. Sedaj, ko jo imamo tudi Slovenci v prevodu, naj opozorim tu na študijo dr. Branislava Petronijevića v letošnjih prvih zvezkih „Letopisa Matice Srpske“ o filozofiji v „Gorskem Vencu“; gre mu tu za vprašanje, je li Petra Petrovića Njegoša smatrati za predhodnika Darvinovega, in za njegov pesimizem, kolikor nalikuje Schopenhauerjevi filozofiji. Prvo vprašanje, ki sem o njem ob priliki pred leti že poročal v „Ljublj. Zvonu“, je rešil Petronijević tako, da je Njegoš predhodnik Darvinov samo v učenju o borbi za obstanek, ki jo z ozirom na celino sveta shvata širje od Darvina — takih „predhodnikov“ je imel Darvin pač v vseh vekih mnogo — da pa drugima dvema teorijama Darvinovima, teoriji prirodnega odbiranja in teoriji evolucije organskega sveta pri njem, obratno glede na teorijo evolucije je očitno protivnik Darvinov, verujoč v neizpremenljivost organskih vrst. Misel o vsesplošni borbi pa je pravzaprav tudi edini temelj Njegoševega pesimizma; kratko-

trajnost in brezciljnost življenja, ki z njima utemeljuje Schopenhauer svoj pesimizem, se ne oglašata iz „Gorskega Venca“. Trditvi o ničevosti življenja blizu je • Negoševa trditev, da je življenje sen. *Dr. Fr. Ilešič.*

Slovanska stenografija. Od 7.—10. septembra 1907 je v Gradcu zboroval IV. mednarodni stenografski zbor (Gabelsbergov sistem), ki so se ga udeležili tudi Slovani. Srbe sta zastopala ministerijalni svetnik Milovanović in advokat Body iz Beograda, iz Zagreba se je zborovanja udeležil prof. Stanko Miholić. Zanimivo je Miholićevo poročilo o novem slovanskem originalnem stenografskem sistemu Jos. Düricha, ki pomeni za Gabelsbergov sistem na slovanskih tleh „šah kralju“. Dürichov sistem je enoten slovanski sistem, ki ni sestavljen na podlagi katerega posebnega slovanskega jezika, marveč se primerno ozira na posebnosti vseh slovanskih jezikov. Miholić priznava, da se za sedaj Dürichov sistem pri Slovanih težko meri z Gabelsbergovim, a če bo poizkus samostalne slovanske stenografije brez uspeha, „vzroka ne bo iskati v nje nedostatku, marveč — nočem reči, v kineškem „copfu“ Slovanov — v prav slovanskem: *laissez faire* — *laissez passer*.“ *Dr. Fr. Ilešič.*

Slovenski pesniki v italijanskem prevodu. V Milanu izhaja že četrto leto ugleden mesečnik „Poesia“, ki priobčuje deloma v originalnem jeziku, deloma v italijanskih prevodih najboljša pesniška dela vseh narodov. Sotrudniki so mu najboljši italijanski literati, kakor G. Pascoli, G. d'Annunzio, Ada Negri, Pascarella, Trilussa in mnogi drugi, posebno francoski. Urednik mu je F. T. Marinetti, rodом Egipčan, pesnik in bogataš, ki je z dvajsetim letom dosegel doktorski diplom na „Sarboni“ v Parizu. (Glavno njegovo delo, spisano v francoskem jeziku je „Le roi Bombance“). V majski številki te revije so natisnjene pod skupnim naslovom „Poesie slovene“ tri slovenske pesmi v italijanskem prevodu, in sicer: „Urok“-Aleksandrova, „Meni se hoče!...“ O. Zupančiča, „Zvezdogledom“ — F. Prešerna. Prevode je preskrbel Luigi Crociato (L. Krisan), meščanski učitelj v Trstu in sam priznan italijanski pesnik. Prevodom sicer manjka one pedantne natančnosti v soglašanju z originalom, kakor bi si je morda kdo želel, a to zato, ker so pesmi v istini „prepesnjene“, a to mojstrsko. Naj kažeta to dve kitici:

Urok — 2. kit.

„Tant' è il silenzio in tutto l' universo,
che si dilegua l' anima per esso;
e dei mondi che scivolano pel terso
senti l' attrito e un favellar sommesso“

„Meni se hoče“ — 3. kit.

„E all' uragano vorrei dar la truce
passione, e in fondo al mar ogni mia pena,
perchè l' anima pura nella luce
viva del sol in sua coscienza piena.“

Poleg vsakega prevoda so podane kratke biografske notice. Prelagatelj namerava priobčiti še nekatere cvetke našega umetnega pesništva v italijanskem prevodu, kar bi bilo spričo uglednosti in razširjenosti revije „Poesia“ le želeli.

F. Pl.

